

Závěrečná zkouška z předmětů:

- Inkluzivní (speciální) pedagogika

- Obhajoba _ Závěrečná práce

- 1 z povinně volitelných předmětů: • Etopedie • Oftalmopedie • Psychopedie • Somatopedie • Logopedie • Surdopedie

Volitelný předmět: • Specifické poruchy učení

Okruhy k závěrečné zkoušce: Inkluzivní (speciální) pedagogika

1. Vývoj v přístupech ke vzdělávání lidí s postižením/znevýhodněním od segregace k inkluzi – rozdíly v podmínkách vzdělávání.
2. Školský zákon a navazující vyhlášky v platném znění – ve vztahu ke vzdělávání žáků se SVP.
3. Pedagogicko-psychologické poradenské služby (školní poradenská pracoviště, specializovaná poradenská zařízení, preventivně výchovná zařízení), legislativní rámec – v platném znění.
4. Systém kurikulárních dokumentů (RVP, dvě úrovně RVP).
5. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (charakteristika RVP ZV, klíčové kompetence, vzdělávací oblasti, průřezová témata)
6. ŠVP ZV (žák se speciálními vzdělávacími potřebami – klasifikace, charakteristika jednotlivých druhů)
7. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu (podmínky pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením, základní škola, individuální vzdělávací plán, asistent pedagoga, podpůrná opatření)
8. Multikulturní výchova a vzdělání (evropská dimenze ve vzdělání, současný přístup k řešení otázek multikulturní výchovy a vzdělávání) 9. Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním (definice sociokulturního znevýhodnění, strategie ve vzdělávání minorit se zaměřením na romské etnikum)
10. Komplexní přístup k osobám se SVP – ucelená rehabilitace (charakteristika jednotlivých složek), mezioborová spolupráce.
11. Raná intervence (pojetí, cíl, úkoly, organizace služeb, týmová práce, spolupráce s rodinou).
12. Rodina dítěte/žáka se speciálními potřebami – nejlepší zájem dítěte.
13. Předprofesní a profesní příprava, kariérové poradenství, specifika u jedinců se SVP.
14. Speciálně pedagogická diagnostika (pojetí, diagnostika v raném a předškolním věku, diagnostika školní zralosti, přehled základních diagnostických metod ve speciálně pedagogické diagnostice, hlavní oblasti speciálně pedagogické diagnostiky).
15. Oftalmopedie (pojetí oboru, vymezení zrakového postižení). Základní patologie zraku v dětském a dospělém věku. Projevy zrakových vad a zrakového postižení.

16. Vývoj zrakového vnímání a přístup k informacím osob s postižením zraku.
17. Poradenství a edukace osob se zrakovým postižením (poradenství dle věkových skupin, školy pro zrakově postižené, společné vzdělávání, raná péče, služby sociální rehabilitace).
18. Surdopedie Význam sluchu, stavba ucha, etiologie sluchového postižení, faktory negativně ovlivňující vývoj sluchového analyzátoru, klasifikace sluchového postižení, metody vyšetření sluchu. Kompenzační pomůcky pro osoby se sluchovým postižením.
19. Komunikační systémy osob se sluchovým postižením Audio-orální komunikační systémy a vizuálně-motorické komunikační systémy. Zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob.
20. Možnosti poradenství a vzdělávání u dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením. Raná péče. Speciálně pedagogická centra pro sluchově postižené. Vzdělávací systém v ČR, legislativa.
21. Logopedie (komunikace, narušená komunikační schopnost a její klasifikace, charakteristika forem narušené komunikační schopnosti – vymezení, etiologie, symptomatologie, podpora a vzdělávání osob s narušenou komunikační schopností).
22. Sekundární poruchy komunikace (pojetí, specifika komunikační schopnosti dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami).
23. Alternativní a augmentativní komunikace (charakteristika AAK, cílová skupina uživatelů, charakteristika systémů a pomůcek aplikovaných v naší praxi).
24. Somatopedie (pojetí, klasifikace, charakteristika vybraných druhů tělesného postižení, výuka žáků s tělesným postižením na základní škole)
25. Mozková obrna (charakteristika MO, formy MO, MO jako kombinované postižení)
26. Chronické nemoci a jejich vliv na edukaci a profesní přípravu jedinců (epilepsie, alergie a astmatická onemocnění)
27. Terapie ve speciálně pedagogické péči (terapie, hipoterapie, canisterapie, arteterapie, muzikoterapie, dramaterapie ad.)
28. Psychopedie (pojetí, etiologie, klasifikace, charakteristika jednotlivých stupňů, edukace dětí/žáků s mentálním postižením, předprofesní a profesní příprava)
29. Školy pro žáky s mentálním postižením (charakteristika jednotlivých typů škol)
30. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální (Díl I. Vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením)
31. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální (Díl II. Vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami)
32. Etopedie – odlišnosti cílové skupiny etopedie od ostatních speciálněpedagogických disciplín, přístupy k dětem s poruchami chování, porucha emocí a chování v kontextu vzdělávání a speciálních vzdělávacích (edukačních) potřeb, systém školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče.
33. Poruchy chování – klasifikace poruch chování, definice poruchy chování, etiologické zdroje poruchy chování. Okruhy ke SZZ – programy B-SPZP; B-LOG a B-SP3S B-SPZP; B-LOG a B-SP3S: Inkluzivní (speciální) pedagogika

34. Patologické závislosti (pojetí, drogová závislost, závislost na alkoholu, tabakismus, závislost na hracích automatech – klasifikace diagnostická kritéria).

35. Patopsychologie – etiologie a patogeneze duševních poruch a k popisu a klasifikaci psychických poruch v oblasti vědomí, kognitivních procesů, paměti a pozornosti, emotivity, inteligence, vůle, pudů, jednání, motivace a osobnosti

36. Základní terminologie a vymezení zdraví a jeho determinanty (kardiovaskulární onemocnění, nádorová onemocnění, diabetes mellitus, alergie, epilepsie, neurózy v dětském věku)

Literatura

- BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. et al. Specifika ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy. Brno: MU, 2013. ISBN 978-80-210-6646-5.
- BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. et al. Vzdělávání se zaměřením na inkluzivní didaktiku a vyučování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu. Brno: MU, 2013. ISBN 978-80-210-6678-6.
- BARTOŇOVÁ, M., BYTEŠNÍKOVÁ, I., VÍTKOVÁ, M. et al. Děti se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřské škole. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-237-6.
- BARTOŇOVÁ, M., OPATŘILOVÁ, D., VÍTKOVÁ, M. Přístupy k dětem a mládeži se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním mimo školu. Brno: Paido, 2013. ISBN 978-80-7513-242-0.
- BAZALOVÁ, B. Dítě s mentálním postižením a podpora jeho vývoje. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0693-4.
- BOČKOVÁ, B. Podpora žáků se specificky narušeným vývojem řeči. Brno: MU, 2011. ISBN 978-80-210-5609-1.
- BYTEŠNÍKOVÁ, I. Rozvoj komunikačních kompetencí u dětí předškolního věku. Brno: MU, 2007. 1. vyd. ISBN 978-80-210-4454-8.
- BYTEŠNÍKOVÁ, I. Komunikace dětí v předškolním věku. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3008-0.
- BYTEŠNÍKOVÁ, I., HORÁKOVÁ, R., KLENKOVÁ, J. (2007). Logopedie & surdopedie: texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido.
- ČERNÁ, M. a kol. Česká psychopedie: speciální pedagogika osob s mentálním postižením. Praha: Karolinum, 2015.
- ČERVENKA, K. Sud, který nemá dno? Potřeby dětí s poruchami emocí a chování očima výchovných profesionálů. Brno: Masarykova univerzita, 2016. 139 s. ISBN 978-80-210-8138-3.
- DRŠATA, J., HAVLÍK, R. a kolektiv autorů. Foniatrie – Sluch. Havlíčkův Brod: Tobiaš, 2016.
- FIALOVÁ, I., OPATŘILOVÁ, D., PROCHÁZKOVÁ, L. Somatopedie. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-233-8.
- FINKOVÁ, Dita, Libuše LUDÍKOVÁ a Veronika RŮŽIČKOVÁ. Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 158 s. ISBN 9788024418575.
- HORÁKOVÁ, R. Sluchové postižení. Úvod do surdopedie. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0084-0.
- JANKOVSKÝ, J. Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením: somatopedická a psychologická hlediska. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-730-5.
- Okruhy ke SZZ – programy B-SPZP; B-LOG a B-SP3S B-SPZP; B-LOG a B-SP3S: Inkluzivní (speciální) pedagogika KLENKOVÁ, J. Logopedie. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1110-9.
- KLENKOVÁ, J., BOČKOVÁ, B., BYTEŠNÍKOVÁ, I. Kapitoly pro studenty logopedie. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-229-1.
- KOPEČNÝ, P. Logopedická intervence u osob se zdravotním postižením ve věku mladé dospělosti. Brno: MU, 2014. ISBN 978-80-210-7339-5.
- KRAHULCOVÁ, B. Komunikační systémy sluchově postižených. Praha: Beakra, 2014.
- KRAUS, J. a kol. Dětská mozková obrna. Praha: Grada, Avicenum, 2004, 343 s. ISBN 80-247-1018-8.
- KVĚTOŇOVÁ, L., STRNADOVÁ, I., HÁJKOVÁ, V. Cesty k inkluzi. Praha: UK, 2012. ISBN 978-80-246-2086-2.
- LECHTA, V. Symptomatické poruchy řeči. Praha: Portál, 2008, 191 s. ISBN 978-80-7367-433-5.
- LECHTA, V. a kol. Inkluzivní pedagogika. Praha: Portál, 2016.
- MICHALÍK, J. Zdravotní postižení a pomáhající profese. Praha: Portál, 2011.
- MONATOVÁ, L. Speciálně pedagogická diagnostika z hlediska vývoje dětí. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-86-9.
- MÜHLPACHR, P. Sociální patologie. Brno: MU, 2001. ISBN 80-210-2511-5.
- MÜLLER, O. Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami. Olomouc: UP, 2001. ISBN 80244-0231-9.
- MÜLLER, O. Terapie ve speciální pedagogice. 2. přepracované vydání. Olomouc: 2014. ISBN 978-80-247-4172-7.
- NOVOSAD, L. Základy speciálního poradenství. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-197-5.
- OPATŘILOVÁ, D. Edukace

osob s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami. Brno: MU, 2013. ISBN 978-80-210-6221-4. OPATŘILOVÁ, D., ZÁMEČNÍKOVÁ, D. Předprofesní a profesní příprava zdravotně postižených. Brno: MU 2005. ISBN 80-210-3718-0. OPATŘILOVÁ, D., ZÁMEČNÍKOVÁ, D. Možnosti speciálně pedagogické podpory u osob s hybným postižením. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4575-0. OŠLEJŠKOVÁ, H., VÍTKOVÁ, M. et al. Východiska, podmínky a strategie ve vzdělávání žáků s těžkým postižením na základní škole speciální. Brno: MU, 2013. ISBN 978-80-210-6673-1. PIPEKOVÁ, J. et al. Kapitoly ze speciální pedagogiky. Brno: Paido, 2010, 3., přepracované a rozšířené vydání. ISBN 978-80-7315-198-0. PROCHÁZKOVÁ, L. Možnosti pracovního uplatnění lidí s postižením – současné trendy v České republice a zahraničí. Brno: MU, 2014. ISBN 789-80-210-7607-5. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178- 579-2. PŘINOSILOVÁ, D. Diagnostika ve speciální pedagogice. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido. 2007. ISBN 978-80-7315-142-3. PUGNEROVÁ, M. a J. KVINTOVÁ. Přehled poruch psychického vývoje. Vydání 1. Praha: Grada, 2016. 293 stran. ISBN 9788024754529. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Edited by Kateřina Smolíková. Praha : Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004. ISBN 8087000005 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. (Se změnami provedenými k 1.9.2007) Edited by Jaroslav Jeřábek - Jan Tupý. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. ISBN 8087000021. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální. Edited by Jaroslav Jeřábek - Jan Tupý. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2008. ISBN 978-80-87000-25-0. Okruhy ke SZZ – programy B-SPZP; B-LOG a B-SP3S B-SPZP; B-LOG a B-SP3S: Inkluzivní (speciální) pedagogika RÖDEROVÁ, P., PAVLOVSKÁ, M., VRUBEL. M. Metodika práce s třídním kolektivem v inkluzivní třídě se zaměřením na žáky se zrakovým postižením. Metodická příručka. Dostupné na www.https://munispace.muni.cz/library/catalog/book/1971 RÖDEROVÁ, P. Speciálněpedagogická diagnostika oftalmopedická. Metodické texty k projektu MUNI 4.0. Pedagogická fakulta, studijní program Logopedie (Bc.). 2020. ISBN 978-80-210-9590-8. Dostupné na www.https://munispace.muni.cz/lib VÁGNEROVÁ, M. Současná psychopatologie pro pomáhající profese. Vydání první. Praha: Portál, 2014. 815 stran. ISBN 9788026206965 VALENTA, M. a kol. Přehled speciální pedagogiky a školská integrace. Olomouc: UP, 2003. ISBN 80- 244-0698-5. VALENTA, M. Psychopedie. Teoretické základy a metodika. Praha: Parta, 2007. ISBN: 978-80-7320- 099-2. VÍTKOVÁ, M. Somatopedie. Distanční studijní text. Opava: 2019. ISBN 978-80-7510-340-6 VÍTKOVÁ, M. Somatopedické aspekty. 2. přepracované a rozšířené vydání. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-134-0. VOJTOVÁ, V. Úvod do etopedie. Brno: Paido, 2008. ISBN 978-80-7315-155-9. VOJTOVÁ, V. Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti. Brno : MU, 2010, 332 s. ISBN 978-80-210-5159-1. VOTAVA, J. a kol. Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením. Praha: UK, 2003. ISBN 80- 246-0708. ZELINKOVÁ, O. Poruchy učení. Praha. Portál. 2003 ISBN 80 -7178-800-7.

Etopedie

1. Etopedie a její pojetí v systému speciální pedagogiky, vývoj etopedie uvnitř speciální pedagogiky, předmět etopedie, odlišnosti etopedie od ostatních speciálně pedagogických disciplín, spolupracující obory b) Vývoj poruchy chování – edukační kontext, problematika včasné intervence
2. Změny v etopedii na přelomu 21. století; teorie a praxe etopedie a současné trendy v přístupech k edukaci dětí v riziku poruch chování a s poruchami chování b) Poruchy chování spojené s agresí
3. Problematika vymezení základní terminologie etopedie, její vývoj, odlišnosti české terminologie, současné trendy b) Poruchy chování spojené s konfliktem

4. Definice poruchy emocí a chování a jejich přínos k edukaci cílových skupin etopedie b) Poruchy chování spojené s problémy v pozornosti – hyperkinetický syndrom, ADD, ADHD
5. Cílové skupiny etopedie, charakteristika dítěte v riziku, s problémy v chování, s poruchou chování, individuální a sociální rozměr chování b) Sebehodnocení a jeho význam při edukaci dítěte s dispozicí k poruše emocí a chování, bodový systém hodnocení chování – v procesu prevence, intervence, rehabilitace
6. Edukace dětí s dispozicí k poruchám emocí a chování v kontextu osobnostního pojetí, kvalita života jedince s poruchami chování – problematika socializačního procesu, vzdělávání a syndrom naučené bezmocnosti, sociální začlenění, problematika perspektivy a celoživotních postojů b) Strategie řízení chování ve třídě – plánování výuky, individuální dimenze plánování ve vztahu k rizikovým žákům a k žákům s PECh
7. Systémový přístup k řešení edukace žáků s poruchami chování – prevence kázeňských problémů – škola, třída, pravidla kázně, hodnocení, vztahy, efektivita výuky, přínos projektů b) Lež, záškoláctví – strategie intervence – principy, poradenství, provázení
8. Problematika kriminality mladistvých – charakteristika, součinnost školy při vyšetřování, otázky trestní odpovědnosti dětí a mladistvých, mediace a probace, uložení trestu b) Individuální a sociální kauzální faktory poruchy emocí a chování, vývoj poruchy emocí a chování, rizikové a ochranné faktory ve vývoji jedince
9. Strategie výuky ve třídách s žáky s poruchami emocí nebo chování – diagnostika, plánování dlouhodobé, krátkodobé, IVP, intervenční techniky, tvorba pravidel b) Šikana a její vývoj, intervence, spolupráce s externími pracovišti
10. Postavení dítěte v riziku a s poruchami chování v praxi etopedie (v rámci fází edukačního procesu etopedie) b) Průběh, cíle a úkoly diagnostického procesu v diagnostickém ústavu, komplexní a perspektivní dimenze
11. Porucha řízeného chování – diagnostická kritéria, projevy, prognóza b) Institut ústavní a ochranné výchovy – síť zařízení institucionální výchovy (DÚ, DD, DDŠ, Okruhy ke SZZ – program B-SPZP, Etopedie B-SPZP Speciální pedagogika, Etopedie VÚ), charakter ústavní/ochranné výchovy a náhradní rodinné péče – odlišnosti, zákonná opora
12. Opoziční chování u dětí, neposlušnost b) Význam klíčové osoby pro podporu socializace dítěte s dispozicí k poruše emocí a chování
13. Závislostní chování – vývoj, prevence, intervence a podpora v jednotlivých fázích b) Cílové skupiny etopedie v rámci běžných a speciálních škol (zařízení)
14. Problematika edukace jedinců s poruchami emocí a chování – integrace a inkluze v hlavním proudu vzdělávání, edukace v segregovaném prostředí, mezinárodní srovnání b) Faktory posilující odolnost dítěte vůči rizikovým vlivům, posilující vývojové faktory
15. Specifika rizik vývoje poruch chování dětí ze sociokulturně znevýhodněných rodin b) Probace a mediace u mladistvých a mladých dospělých
16. Rizikové faktory životě dětí pro zvýšenou vnímavost k rozvoji poruch emocí a chování b) Preventivně výchovné zařízení a jeho úkoly při podpoře a provázení dětí s problémy chování – uplatnění principů praxe etopedie, intervence a její průběh, cíle a úkoly

17. Vlivy inkluzivních přístupů k výchovně vzdělávací praxi škol hlavního proudu vzdělávání se zaměřením na riziko poruch chování a poruchy chování – prevence, intervence, poradenství b) Průběh, cíle, úkoly, principy speciálně pedagogického procesu v podmínkách dětského domova, komplexní a perspektivní dimenze

18. Význam speciálně pedagogické diagnostiky pro edukaci jedince s problémy v chování – roviny diagnostiky, strukturované hodnocení chování, požadavek formativního charakteru hodnocení b) Spolupráce s rodiči při edukaci jedince s poruchou chování, zdroje a bariéry spolupráce

19. Týrané dítě – syndrom CAN – rizika pro vývoj chování, problematika prevence, intervence a podpory v edukačním kontextu b) Průběh, cíle, úkoly, principy speciálně pedagogického procesu v podmínkách dětského domova se školou, výchovného ústavu pro mládež komplexní a perspektivní dimenze

Literatura:

ČAPEK, Robert. Odměny a tresty ve školní praxi. Praha: Grada, 2008, 160 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1718-0. ČERMÁK, Ivo. Lidská agrese a její souvislosti. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, 204 s. ISBN 8090261418. ČERVENKA, Karel. Sud, který nemá dno?: Potřeby dětí s poruchami emocí a chování očima výchovných profesionálů. Brno: Masarykova univerzita, 2016, 138 s. ISBN 9788021081383. ELLIOTT, Julian a Maurice PLACE. Dítě v nesnázích: prevence, příčiny, terapie. Praha: Grada, 2002, 206 s. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0182-0. HELUS, Zdeněk. Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009, 286 s. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 978-80-7367-628-5. Okruhy ke SZZ – program B-SPZP, Etopedie B-SPZP Speciální pedagogika, Etopedie KAUFFMAN, James M. a Frederick J. BRIGHAM. Working with troubled children. Verona, Wis: Full Court Press, 2009. ISBN 1578616786. KAUFFMAN, James M. a Timothy J. LANDRUM. Characteristics of emotional and behavioral disorders of children and youth. Eleventh edition. New York, NY: Pearson, [2018]. ISBN 0134449908. KOLÁŘ, Michal. Bolest šikanování. Vyd. 2. Praha: Portál, 2005, 256 s. ISBN 8073670143. KOLÁŘ, Michal. Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál, 2011, 332 s. ISBN 9788073678715. KOPŘIVA, Karel. Lidský vztah jako součást profese. Vydání osmé, v Portále sedmé. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1147-1. MARTÍNEK, Zdeněk. Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, 190 s. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024753096. MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011, 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8. MATOUŠEK, Oldřich (ed). Dítě traumatizované v blízkých vztazích. Vyd. 1., Praha: Portál, 2017, 207 s. ISBN 978-80-262-1242-83 PELIKÁN, Jiří. Pomáhat být: otevřené otázky teorie provázející výchovy. Praha: Karolinum, 2002. Acta Universitatis Carolinae. ISBN 8024603454. ŘÍČAN, Pavel a Pavlína JANOŠOVÁ. Jak na šikanu. Praha: Grada, 2010, 155 s. Pro rodiče. ISBN 9788024729916. ŠOLCOVÁ, Iva. Vývoj resilience v dětství a dospělosti. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 9788024729473. VOJTOVÁ, Věra a Karel ČERVENKA. Edukační potřeby dětí v riziku a s poruchami chování: Educational needs of children at risk and with behavioural disorders. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6134-7. VOJTOVÁ, Věra. Kapitoly z etopedie I. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6311-2. 8021035323. VOJTOVÁ, Věra. Úvod do etopedie: texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7315-166-9. VOJTOVÁ, Věra. Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 330 s. ISBN 978-80-210-5159-1. Etopedie Právní dokumenty: Úmluva o právech dítěte – Sdělení č. 104/1991 Sb.- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte (v aktuálním znění) Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (v aktuálním znění) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (v

aktuálním znění) Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) (v aktuálním znění) Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů (v aktuálním znění) Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (v aktuálním znění) Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (v aktuálním znění) Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (v aktuálním znění).

Logopedie

1. Koncepce oboru logopedie, vztah logopedie k jiným vědním oborům, mezioborová spolupráce. Logoped, logopedický asistent – kvalifikační a osobnostní předpoklady.
2. Historický vývoj péče o osoby s narušenou komunikační schopností. Osobnosti logopedie.
3. Proces lidské komunikace, charakteristika, význam. Verbální komunikace, nonverbální komunikace. Vymezení jazykových rovin.
4. Narušená komunikační schopnost – definice, různá dělení a klasifikace.
5. Systém péče o osoby s narušenou komunikační schopností v České republice. Platná legislativa v poskytování logopedické intervence.
6. Logopedická intervence – vymezení jednotlivých oblastí.
7. Ontogeneze řeči a jazykových schopností. Faktory ovlivňující vývoj řeči a jazykových schopností.
8. Fonetika, předmět výzkumu fonetiky, základní prvky mluvené řeči. Systém českých hlásek, tvoření jednotlivých hlásek.
9. Anatomie a fyziologie mluvních orgánů – ústrojí respirační, fonační, artikulační.
10. Speciálněpedagogická diagnostika logopedická – cíl, metody, zásady diagnostiky. Model logopedického vyšetření.
11. Narušený vývoj řeči a jazykových schopností, klasifikace. Možnosti ovlivňování vývoje řeči a jazyka.
12. Dyslalie – etiologie, klasifikace, diagnostika, zásady logopedické terapie. Metodika vyvození hlásek.
13. Specificky narušený vývoj řeči – etiologie, symptomatologie, užívané postupy v logopedické intervenci. Možnosti zařazení dětí se specificky narušeným vývojem řeči do logopedické intervence.
14. Mutismus – etiologie, komplexní podpora osob s mutismem.
15. Tumultus sermonis – etiologie, symptomatologie, logopedická intervence.
16. Balbuties – etiologie, symptomatologie, komplexní podpora osob s balbuties.
17. Rhinolalie – etiologie, klasifikace, symptomatologie, logopedická intervence.
18. Palatolalie – etiologie, klasifikace rozštěpů, charakteristické rysy palatolalie, komplexní podpora osob s palatolalií.
19. Afázie – etiologie, klasifikace, komplexní podpora osob s afázií.

20. Dysartrie – vývojová, získaná. Etiologie, klasifikace, symptomatologie, zásady logopedické intervence.
21. Poruchy hlasu – etiologie, symptomy, hlasová hygiena v dětství i u dospělých osob.
22. Specifický logopedický náález, etiologie. Logopedická intervence.
23. Symptomatické poruchy řeči a jazyka, etiologie, rozvoj komunikačních schopností u osob se symptomatickými poruchami řeči.
24. Symptomatické poruchy řeči a jazyka u osob s mentálním postižením. Logopedická intervence u dětí s mentálním postižením.
25. Symptomatické poruchy řeči u dětí s tělesným postižením.
26. Specifika logopedické intervence u dětí s těžkým zrakovým postižením.
27. Alternativní a augmentativní komunikace – vymezení pojmu, klasifikace systémů, proces výběru komunikačního systému.

Literatura:

Allen, K.E., Marotz, L.R. (2002). Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let. Praha: Portál.

Bočková, B. (2011). Podpora žáků se specificky narušeným vývojem řeči. Brno: Masarykova univerzita.

Bytešníková, I. (2012). Komunikace dětí předškolního věku. Praha: Grada Publishing.

Bytešníková, I. (2017). Interdisciplinární přístup v rané logopedické intervenci. Brno: Masarykova univerzita.

Hartmann, B., Lange, M. (2008). Mutismus v dětství, mládí a dospělosti. Praha: Triton.

Horňáková, K., Kapalková, S., Mikulajová, M. (2009). Jak mluvit s dětmi: od narození do tří let. Praha: Portál.

Klenková, J. (2006). Logopedie. Praha: Grada Publishing.

Klenková, J. a kol. (2007). Terapie v logopedii. Brno: MU.

Lechta, V. (2010). Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole. Praha: Portál.

Lechta, V. (2011). Symptomatické poruchy řeči u dětí. Praha: Portál.

Lejska, M. (2002). Poruchy verbální komunikace a foniatrie. Brno: Paido.

Michalík, J. a kol. (2011). Zdravotní postižení a pomáhající profese. 1. vyd. Praha: Portál.

Šarounová, J. (2014). Metody alternativní a augmentativní komunikace. Praha: Portál.

Surdopedie

1. Úvod do surdopedie – vymezení základních terminologických pojmů Obor, cíl, metody, mezioborové vztahy, předmět zájmu oboru surdopedie.
2. Historie péče o jedince se sluchovým postižením Průkopníci vzdělávání neslyšících (obd. 16. – 17. století), rozvoj institucí, ústavů a škol pro sluchově postižené, historický vývoj koncepcí vyučování, Milánský kongres, péče o jedince se sluchovým postižením v českých zemích.
3. Sluch Význam sluchu, stavba ucha, etiologie sluchového postižení, faktory negativně ovlivňující vývoj sluchového analyzátoru, klasifikace sluchových vad.
4. Metody vyšetření sluchu – objektivní a subjektivní sluchové zkoušky, screeningová vyšetření, psychologické zvláštnosti osobnosti jedince se sluchovým postižením
5. Řeč, hlas, artikulace jedinců se sluchovým postižením Ontogeneze řeči, stádia vývoje řeči u jedinců se sluchovým postižením, úroveň řeči po stránce obsahové, artikulační a gramatické, modulační faktory, charakteristika hlasového projevu u jedinců se sluchovým postižením.

6. Komunikace osob se sluchovým postižením Charakteristika a význam mezilidské komunikace, komunikační formy osob se sluchovým postižením – přehled a popis. Zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob. Audio-orální komunikační systémy a vizuálně-motorické komunikační systémy.
7. Sluchová protetika Individuální sluchová protetika, přístroje pro individuální logopedickou péči, kompenzační pomůcky a jejich význam.
8. Raná péče – zajištění včasné intervence SRP, SPC a formy spolupráce s rodinou, zdravotnická péče, depistáž, orientační a diagnostická vyšetření, situace rodičů dítěte se sluchovým postižením.
9. Možnosti vzdělávání dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením Vzdělávací systém v ČR, legislativa. Podpůrná opatření. Inkluzivní vzdělávání dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením v běžných školských zařízeních. Organizace vyučování u žáků se sluchovým postižením ve školách dle par. 16 odst. 9 školského zákona – orální metoda, totální komunikace, bilingvální přístup.
10. Komunita Neslyšících Kulturní definice hluchoty – „Neslyšící“, organizace osob se sluchovým postižením, kluby neslyšících a nedoslýchavých, volnočasové aktivity, časopisy zaměřené na problematiku sluchového postižení,
11. Profesionální uplatnění osob se sluchovým postižením – možnosti profesní orientace, poradenství, Tichý svět.
12. Tlumočnické služby pro osoby se sluchovým postižením – typy tlumočení, etický kodex tlumočnicka znakového jazyka.
13. Hluchoslepota Pojetí a klasifikace hluchoslepoty, etiologie, možnosti vzdělávání, organizace pro jedince s hluchoslepotou, charakteristika komunikačních forem osob s hluchoslepotou

Literatura

- Adresář služeb pro sluchově postižené 2005. Praha: FRPSP, 2005. (www.frpsp.cz) BARTOŇOVÁ, M., PITNEROVÁ, P., BOČKOVÁ, B., DOLEŽALOVÁ, L., KLENKOVÁ, L. PROCHÁZKOVÁ, L., PŘINOSILOVÁ, L., RÖDEROVÁ, P., VÍTKOVÁ, V., VOJTOVÁ, V. (2012) Strategie vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na střední škole. 1. Vyd. Brno: Masarykova univerzita. BARVÍKOVÁ, J. (2015) Katalog podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sluchového postižení nebo oslabení sluchového vnímání. Olomouc: UPOL. SEEWALD, R. C., THARPE, A. M. (2011). Comprehensive handbook of pediatric audiology. San Diego: Plural Pub., Inc. DAŇOVÁ, M. (2008) Metodika úpravy textů pro znevýhodněné čtenáře. Praha: Grada. DOLEŽALOVÁ, L., HRICOVÁ, L. Raná intervence u dětí se sluchovým postižením a u dětí s hluchoslepotou. In OPATŘILOVÁ, D., NOVÁKOVÁ, Z. et al. (2012) Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením. Brno: Masarykova univerzita. DOLEŽALOVÁ, L. (2012) Terciární vzdělávání studentů se sluchovým postižením v České republice. Brno: Masarykova univerzita. DLOUHÁ, O. , ČERNÝ, L. (2012) Foniatrie. Praha: Karolinum. DRŠATA, J., HAVLÍK, R. a kolektiv autorů (2016) Foniatrie – Sluch. Havlíčkův Brod: Tobiáš. EASTERBROOKS, S. R., ESTES, E. L. (2007). Helping deaf and hard of hearing students to use spoken language : a guide for educators and families. Edited by Mary Ellen Nevins. Thousand Oaks: Corwin Press. FITZPATRICK, M. E., DOUCET, S. P. (2013) Pediatric audiology rehabilitation: from infancy to adolescence, New York: Thieme GIFFORD, H. R. (2013) Cochlear implant patient assessment: evaluation of candidacy, performance, and outcomes, San Diego: Plural Pub., Inc. HAMPL, I., SCHMIDTOVÁ, M. (2016) Špecifická edukácia detí s poruchou sluchu v ranom veku. Bratislava – IRIS. HLOŽEK, Z. (2012) Základy audiologie pro speciální pedagogy. Olomouc: PdF UP. HOLMANOVÁ, J. (2005) Raná péče o dítě se sluchovým postižením. 2. vyd. Praha: Septima. HORÁKOVÁ, R. Specifika

vývoje a včasná pedagogická intervence u dětí se sluchovým postižením. In OPATŘILOVÁ, D. (2006) Pedagogicko-psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Brno: Masarykova univerzita. HORÁKOVÁ, R. (2012) Sluchové postižení – úvod do surdopedie. Praha: Portál. HORÁKOVÁ, R. (2017) Sluchové vnímání dětí raného věku s postižením sluchu: funkční hodnocení. Brno: Masarykova univerzita. HOUDKOVÁ, Z. (2005) Sluchové postižení u dětí – komplexní péče. Praha: Triton. Okruhy ke SZZ – program B-SPZP, profilace Logopedie a Surdopedie B-SPZP Speciální pedagogika, profilace Logopedie a Surdopedie HRICOVÁ, L., DOLEŽALOVÁ, L. Specifika přístupu k dětem se sluchovým postižením a dětem s hluchoslepotou. In BARTOŇOVÁ, M., BYTEŠNÍKOVÁ, I. et al. (2012) Předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Brno: Masarykova univerzita. HRICOVÁ, L. (2011) Analýza komunikačních kompetencí žáků a učitelů na základních školách pro žáky se sluchovým postižením v České republice a v Německu. Brno: MU. HRONOVÁ, A., MOTEJZÍKOVÁ, J. (2002) Raná komunikace mezi matkou a dítětem. Praha: FRPSP. HRUBÝ, J. (1997, 1998) Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1. a 2. díl. Praha: Septima, 1997, 1998. JABŮREK, J. (1998) Bilingvální vzdělávání neslyšících. Praha: Septima. JARNÍKOVÁ, I. (2005). Eliška – příběh hluchoslepé holčičky. 1. vyd. Praha: Společnost pro ranou péči. JAROŠOVÁ, J. (1991) Via lucis. 1. vyd. Praha: Fokus. JUNGWIRTHOVÁ, I. (2015) Dítě se sluchovým postižením v MŠ a ZŠ. Vydání první. Praha: Portál. KOČÁREK, E. (2008) Genetika : obecná genetika a cytogenetika, molekulární biologie, biotechnologie, genomika. Praha: Scientia, 2008. KOMORNÁ, M. (2008) Psaná čeština českých neslyšících – čeština jako cizí jazyk. Praha : Česká komora tlumočnicků znakového jazyka. KRAHULCOVÁ, B. (2014) Komunikační systémy sluchově postižených. Praha: Beakra. LANGER, J. (2007) Komunikace osob se sluchovým postižením (DVD). Olomouc : UP PdF, LANGER, J., PTÁČEK, V., DVOŘÁK, K. (2004) Znaková zásoba českého znakového jazyka k rozšiřujícímu studiu surdopedie se zaměřením na znakový jazyk (DVD, 4 díly). Olomouc: UP PdF LANGER, J. , SOURALOVÁ, E., HORÁKOVÁ, R. (2006) Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepé, 1. díl výukového CD–ROMu, vyd. o.s. LORM, Praha. LANGER, J., SOURALOVÁ, E., HORÁKOVÁ, R. (2009) Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepé, 2. díl výukového CD–ROMu, vyd. o.s. LORM, Praha. LANGER, J., SOURALOVÁ, E., HORÁKOVÁ, R. (2010). Taktilní znakový jazyk – Manuál a CD–ROM k výuce a studiu, vyd. o.s. LORM, Praha. LEJSKA, M.(2003) Poruchy verbální komunikace a foniatrie. Brno: Paido. LEONHARDT, A. (2001) Úvod do pedagogiky sluchovo postižených. Bratislava: Sapiientia. NOVÁK, A. (1994). Foniatrie a pedaudiologie I. Poruchy komunikačního procesu způsobené sluchovými vadami. Praha. LUDÍKOVÁ, L. (2001) Edukace hluchoslepeho dítěte raného věku. 1. vyd. Olomouc: UP. LUDÍKOVÁ, L. (2000). Vzdělávání hluchoslepých I. 1. vyd. Praha: Scientia. LUDÍKOVÁ, L. (2001). Vzdělávání hluchoslepých III. 1. vyd. Praha: Scientia. MATUŠKA, O., ANTUŠEKOVÁ, A. (1992) Rozvíjanie reči sluchovo postihnutých detí raného a predškolského veku. Bratislava: Slovesné pedagogické nakladateľstvo Okruhy ke SZZ – program B-SPZP, profilace Logopedie a Surdopedie B-SPZP Speciální pedagogika, profilace Logopedie a Surdopedie NOVÁK, A. (1997) Foniatrie a pedaudiologie II. Základy fyziologie a patofyziologie řeči, diagnostika a léčba poruch řeči. Praha. MADELL, J. R., FLEXER, C. A. (2011) Pediatric audiology casebook. New York: Thieme. PITNEROVÁ, P. (2014) Role komunikace v procesu integrace žáka se sluchovým postižením. Brno: MU. POTMĚŠIL, M. (1999) Úvodní stati k výchově a vzdělávání sluchově postižených. Praha: Fortuna. POTMĚŠIL, M. (2002) Všeobecný slovník českého znakového jazyka A-N. Praha: Fortuna. POTMĚŠIL, M. (2004) Všeobecný slovník českého znakového jazyka O-Ž. Praha: Fortuna. POTMĚŠIL, M. (2003) Čtení k surdopedii. Olomouc: UP. POTMĚŠIL, M. (2007) Projektování v surdopedii. Olomouc: UP. POTMĚŠIL, M. a kolektiv (2012) Diagnostické domény pro žáky se sluchovým postižením. Katalog míry posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb. II. část. Olomouc: UP. PULDA, M. (1992) Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk. Brno: MU. ROUČKOVÁ, J. (2011) Cvičení a hry pro děti se sluchovým postižením: praktické návody a důležité informace. Vyd. 2. Praha: Portál. SLÁNSKÁ BÍMOVÁ, P., OKROUHLÍKOVÁ, L. (2008). Rysy přirozených jazyků. Český znakový jazyk jako přirozený jazyk. Lexikografie. Slovníky

českého znakového jazyka. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka. SKÁKALOVÁ, T. (2011) Uvedení do problematiky sluchového postižení. Hradec Králové: Gaudeamus. SOURALOVÁ, E. (2000). Vzdělávání hluchoslepých II. 1. vyd. Praha: Scientia. SOURALOVÁ, E. (2002) Čtení neslyšících. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého. SVOBODOVÁ, K. (1997) Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem. 1. vyd. Praha: Septima. SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ, G., SMOLÍK, F. (2014) Diagnostická baterie pro posouzení vývoje jazykových znalostí a dovedností dětí předškolního věku. Praha: Grada. SMOLÍK, F., SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ, G. (2014) Vývoj jazykových schopností v předškolním věku. Praha: Grada. ŠTĚRBOVÁ, D. a kol. (2005) Hluchoslepota – lidé s ní a kolem ní. 1. vyd. Olomouc: UP. ŠEDIVÁ, Z. (2006) Psychologie sluchově postižených ve školní praxi. Praha: Septima. ŠLAPÁK, I., FLORIÁNOVÁ, P. (1999). Kapitoly z otorinolaryngologie a fonoatrie. Brno: Paido. ŠLAPÁK, I. a kolektiv. (2013) Dětská otorinolaryngologie. Praha: Mladá fronta. VÁGNEROVÁ, M. (2004) Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha: Portál. VYSUČEK, P. (2008b) Prstová abeceda v českém znakovém jazyce – praktická cvičení (DVD). Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka. DVD - Raná komunikace v neslyšící rodině - návodná pomůcka pro slyšící i neslyšící rodiče, jak postupovat při výchově jejich dítěte se sluchovým postižením. DVD obsahuje videoukázky komunikace neslyšících maminek s jejich neslyšícími dětmi, komentáře ukázek, užitečné rady pro výchovu dětí v raném věku, vyprávění maminek o jejich zkušenostech, atd. (www.frpsp.cz) Okruhy ke SZZ – program B-SPZP, profilace Logopedie a Surdopedie B-SPZP Speciální pedagogika, profilace Logopedie a Surdopedie Materiály vydané ČKTJZ v roce 2008, seznam viz: <http://www.cktjz.com/sada-vsech-materialu-tistene-publikace-cd-dvd> INTERNETOVÉ ODKAZY: www.cktjz.com www.ruce.cz www.ticho.cz www.tichyvet.cz www.detskysluch.cz www.idetskysluch.cz www.pevnost.com www.lorm.cz www.teiresias.muni.cz www.detskysluch.cz ČASOPISY: Speciální pedagogika, Gong, Dětský sluch, Doteky Slovníky znakového jazyka v knižní podobě • GABRIELOVÁ, D., PAUR J., ZEMAN, J. (1988) Slovník znakové řeči. Praha: Horizont. • POTMĚŠIL, M. (2002) Všeobecný slovník českého znakového jazyka A-N. Praha: Fortuna. • POTMĚŠIL, M. (2004) Všeobecný slovník českého znakového jazyka O-Ž. Praha: Fortuna, 2004 • RŮŽICKOVÁ, M. (2000) Učíme se českou znakovou řeč. Praha: Septima. • RŮŽICKOVÁ, M. (2000) Než půjdeme do školy. Praha: Septima. • RŮŽICKOVÁ, M. (2000) Znakování pro každý den. Praha: Septima. Slovníky znakového jazyka v elektronické podobě (CD ROM) • PROCHÁZKOVÁ, A. a kol. (1992) Slovník znakového jazyka pro obor pedagogika a psychologie. Hradec Králové: PedF. • PTÁČEK, V., KOTVOVÁ, M. (1998) Slovník znakové řeči. Praha: PedF UK. • POTMĚŠIL, M. (2002) Zpracování dřeva – terminologická pomůcka. Beroun. • Kurz znakové řeči (1.-4. díl) (2003) – interaktivní CD ROM, Unie neslyšících Brno. (www.kurzznakovereci.cz) • Terminologie pro počítače, internet, tvorbu webových stránek a typografii v českém znakovém jazyce (2003) Praha: ASNEP. • VYSUČEK, P., MOTEJZÍKOVÁ, J. (2003) Specifické znaky. Praha: FF UK, Pevnost. Okruhy ke SZZ – program B-SPZP, profilace Logopedie a Surdopedie B-SPZP Speciální pedagogika, profilace Logopedie a Surdopedie • Lexikologie pro základní školy (2003) Praha: FFUK. • LANGER, J., PTÁČEK, V., DVOŘÁK, K. (2004) Znaková zásoba českého znakového jazyka k rozšiřujícímu studiu surdopedie se zaměřením na znakový jazyk. Olomouc: UP PdF. • Čeština pro neslyšící (předložky 3. pád). (2004) Praha: Pevnost, České centrum znakového jazyka, • DINGOVÁ, N., DVOŘÁKOVÁ, M., FALTÍNOVÁ, R., OKROUHLÍKOVÁ, L., SERVUSOVÁ, J. a kol. (2005) Slovník porodnické terminologie. Praha. • HORÁKOVÁ, R. (2005) Znaková zásoba terminologických pojmů z oboru speciální pedagogika. Brno: PdF MU. • Zvířátka v českém znakovém jazyce. Praha: FRPSP, 2006 • SOURALOVÁ, E., LANGER, J., HORÁKOVÁ, R., RÁDLOVÁ, E., ŠARÁTKOVÁ, A. (2006) Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepe (základní zásoba znaků), výukový CD-ROM, 1. část, Praha: LORM.

PSYCHOPEDIE

1 Psychopedie: charakteristika, předmět, cíle, terminologie, mezioborová spolupráce. Historie oboru, trendy v současnosti, odborníci, literatura. Okruh SZZ:

2 Mentální postižení: charakteristika dle různých autorů, etiologie, klasifikace. Možnosti podpory osob s mentálním postižením od raného věku po dospělost. Okruh SZZ:

3 Demence: charakteristika, projevy, typy, možnosti podpory osob s demencí. Sociálně podmíněné mentální postižení: charakteristika, projevy, možnosti podpory dětí. Okruh SZZ:

4 Poruchy autistického spektra: charakteristika, etiologie, prevalence, klasifikace. Možnosti zařazení a podpory od raného věku po dospělost. Odborníci. Literatura. Neziskové organizace. Okruh SZZ:

5 Poruchy autistického spektra ve škole: diagnostika, charakteristika projevů a jejich řešení, úprava podmínek a prostředí. Okruh SZZ:

6 Lehké mentální postižení: charakteristika, specifika osobnosti. Možnosti zařazení a podpory od raného věku po dospělost. Okruh SZZ:

7 Středně těžké mentální postižení: charakteristika, specifika osobnosti. Možnosti zařazení a podpory od raného věku po dospělost. Okruh SZZ:

8 Těžké mentální postižení: charakteristika, specifika osobnosti. Možnosti zařazení a podpory od raného věku po dospělost. Okruh SZZ:

9 Hluboké mentální postižení: charakteristika, specifika osobnosti. Možnosti zařazení a podpory od raného věku po dospělost. Okruh SZZ:

10 Downův syndrom: charakteristika, etiologie, klasifikace, specifika osobnosti. Možnosti zařazení a podpory od raného věku po dospělost. Neziskové organizace. Okruh SZZ:

11 Souběžné postižení více vadami: charakteristika, klasifikace, diagnostika. Možnosti zařazení a podpory od raného věku po dospělost. Okruh SZZ:

12 Poradenské služby pro děti a žáky s mentálním postižením ve škole a mimo ni. Legislativní ukotvení. Podpůrná opatření. Okruh SZZ:

13 Možnosti vzdělávání dětí, žáků a studentů s mentálním postižením od předškolního věku po dospělost. Podpora v inkluzivní a speciální škole. Asistent pedagoga. Legislativní ukotvení.

14 Charakteristika RVP PV, RVP ZV, RVP ZŠS. Podpůrná opatření. Zásady práce s dítětem a žákem s mentálním postižením a poruchou autistického spektra v inkluzivní a speciální škole. Okruh SZZ:

15 Symptomatické poruchy řeči. Systémy alternativní a augmentativní komunikace vhodné pro osoby s mentálním postižením a poruchou autistického spektra. Okruh SZZ:

16 Komplexní diagnostika se zaměřením na mentální postižení a poruchy autistického spektra. Diagnostické domény. Okruh SZZ:

17 Sociální služby pro osoby s mentálním postižením. Neziskové organizace. Speciálně pedagogická podpora. Okruh SZZ:

18 Terapie a intervence pro osoby s mentálním postižením a jejich dostupnost, aplikace v praxi. Okruh SZZ:

19 Rodiny s dětmi s mentálním postižením: fáze vyrovnávání se s postižením dítěte, fungování rodiny, role sourozenců, vize do budoucnosti, možnosti podpory rodiny ze strany odborníků. Literatura k tématu. Okruh SZZ:

20 Dospělost s mentálním postižením. Specifika v oblasti chování, socializace, vztahů, komunikace, sexuality, samostatnosti, vzdělávání, profesního uplatnění a trávení volného času. Možnosti podpory. Neziskové organizace pro dospělé.

Literatura

Bazalová, B. (2014). Dítě s mentálním postižením a podpora jeho vývoje. Portál. Bendová, P., Zíkl, P. (2011). Dítě s mentálním postižením ve škole. Grada. Černá, M. (2015). Česká psychopedie. Karolinum. Ošlejšková, H., Vítková, M. et al. (2013). Východiska, podmínky a strategie ve vzdělávání žáků s těžkým postižením na základní škole speciální. Masarykova univerzita. Valenta, M., Michalík, J., Lečbych, M. & kolektiv. (2018). Mentální postižení (2nd ed.). Grada. Valenta, M., Müller O. (2013). Psychopedie: Teoretické základy a metodika (5th ed.). Parta. Literatura k PAS: Bazalová, B. (2017). Autismus v edukační praxi. Portál. Hrdlička, M., & Komárek, V. (eds.) (2014). Dětský autismus: Přehled současných poznatků (2nd ed.). Portál. Thorová, K. (2016). Poruchy autistického spektra. Rozšířené a přepracované vydání. Portál. Literatura k DS: Selikowitz, M. (2005). Downův syndrom. Portál. Šustrová, M. (2004). Diagnóza: Downov syndróm. Perfekt. Literatura k více vadám: Opatřilová, D. (2005). Metody práce u jedinců s těžkým postižením a více vadami. Masarykova univerzita. Zíkl, P. (2012). Děti s tělesným a kombinovaným postižením ve škole. Grada. Literatura k AAK: Lechta, V. (2011). Symptomatické poruchy řeči u dětí. (3rd ed.). Portál. Šarounová, J. (2019). Metody alternativní a augmentativní komunikace. Portál. Zezulková, E. (2011). Jazyková a komunikativní kompetence dětí s mentálním postižením. Ostravská univerzita. Literatura k terapiím: Müller, O. (ed.) & kolektiv. (2014). Terapie ve speciální pedagogice (2nd ed.). Grada. Literatura k dospělosti: Lečbych, M. (2008). Mentální retardace v dospívání a mladé dospělosti. Univerzita Palackého Olomouc. Lištiak Mandzáková, S. (2013). Sexuální a partnerský život osob s mentálním postižením. Portál. Solovská, V. (2013). Rozvoj dovedností dospělých lidí s mentálním postižením. Portál. Strnadová, I. Bernoldová, J., & Adamčíková, Z. (2019). Ženy s mentálním postižením v roli matek. Karolinum.

Somatopedie

1. Vymezení pojmu somatopedie (vývoj přístupů k osobám s tělesným postižením – periodizace přístupů k osobám s postižením, hlavní představitelé oboru, cílová skupina, postavení v rámci speciální pedagogiky, mezioborová spolupráce).
2. Somatické, psychické a sociální aspekty tělesného postižení.
3. Klasifikace pohybových vad (klasifikace, etiologie).
4. Mozková obrna (formy, vliv na vývoj dítěte, rozvoj postižení, reflexní zvláštnosti/ odpovědi u jednotlivých forem, terapeutická podpora, možnosti podpory, vzdělávání, specifika v edukaci).
5. Mozková obrna jako těžké postižení, intervence, podpora.
6. Komunikace jedinců s mozkovou obrnou (symptomatické poruchy řeči, alternativní a augmentativní komunikace, využití ICT).
7. Raná péče (cíle, význam rané péče, mezioborová spolupráce, legislativa).

8. Poradenství při podpoře dětí a žáků s tělesným postižením (poradenští pracovníci ve školách, SPC pro tělesně postižené, podpůrná opatření, IVP).
9. Posuzování školní zralosti (oblasti, specifika u dětí s tělesným postižením, možnosti podpory, diagnostika).
10. Speciálně pedagogická diagnostika u žáků s tělesným postižením (obsahová a metodologická stránka, specifika u dětí s tělesným postižením).
11. Speciálně pedagogická diagnostika u žáků s tělesným postižením (hrubá a jemná motorika, grafomotorika a kresba, laterality – zvláštnosti u amputací, deformací a hemiparetické formy MO, pedagogická intervence u všech uvedených oblastí).
12. Progresivní nervosvalová onemocnění – svalové dystrofie, SMA (vymezení pojmu, dopad na vývoj dítěte, mezioborová spolupráce, pedagogická podpora).
13. Jedinci s chronickým onemocněním (vymezení pojmu chronické onemocnění, specifika podpory, dopad na vzdělávání, vzdělávání v rámci škol při nemocnicích a zdravotnických zařízeních, spolupráce s kmenovou školou).
14. Specifika vzdělávání žáků s tělesným postižením v předškolním vzdělávání (dopad postižení na vzdělávání a proces učení, pracovní prostředí, kompenzační a didaktické pomůcky, formy a metody práce, komplexní podpora).
15. Profesionální orientace, předprofesionální a profesionální příprava žáků s tělesným postižením, přechod na trh práce.
16. Terapie ve speciálněpedagogické péči (arteterapie, muzikoterapie, zooterapie).
17. Léčebná rehabilitace u jedinců s tělesným postižením (fyzioterapeutické metody – Vojtova terapie, Bobath koncept, hiporehabilitace, ergoterapie).

Literatura

- Bartoňová, M., & Vítková, M. (2007). Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido.
- Buršíková, D. (2019). Dítě s epilepsií v prostředí školy. Praha: Triton.
- Čadová, E., et al. (2012a). Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb, Část II. Diagnostické domény pro žáky s tělesným postižením a zdravotním znevýhodněním. Olomouc: PdF UP.
- Čadová, E., et al. (2012b). Metodika práce se žákem s tělesným postižením a zdravotním znevýhodněním. Olomouc: UP v Olomouci.
- Fialová, I., & D. OPATŘILOVÁ, D., & PROCHÁZKOVÁ, L. (2007). Somatopedie. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido.
- Kraus, J., et al. (2005). Dětská mozková obrna. Praha: Grada.
- Kočová, H., et al. (2017). Spinální svalová atrofie v souvislostech. Praha: Grada.
- Opatřilová, D. (2014). Grafomotorika a psaní u žáků s tělesným postižením. Brno: MU, Elportál.
- Opatřilová, D., & Zámečnicková, D. (2008). Možnosti speciálněpedagogické podpory u osob s hybným postižením. Brno: Elportál, MU.
- Opatřilová, D., & Zámečnicková, D. (2014). Podpora rozvoje hybnosti osob s tělesným postižením. Brno: MU.
- Valenta, M., & Krejčová, L., & Hlebová, B. (2020). Znevýhodněný žák. Praha: Grada.

Oftalmopedie

1. Pedagogika osob s postižením zraku (oftalmopedie/tyflopédie) – vymezení základních pojmů. Historický vývoj v péči a podpoře osob se zrakovým postižením u nás a v zahraničí.
2. Okruh osob se zrakovým postižením. Vliv zrakového postižení na osobnost jedince v oblasti psychických procesů.
3. Vývoj zrakového vnímání. Psychomotorický vývoj dítěte s těžkým zrakovým postižením.
4. Zrakové postižení/ oslabení zrakového vnímání a jeho funkční vliv na každodenní život člověka. Základní speciálněpedagogická diagnostika deficitů ve zrakovém vnímání.
5. Raná péče pro děti s postižením zraku a s kombinovaným postižením a pro jejich rodiny – formy a služby rané péče, klientela. Podpora smyslového vnímání a psychomotorického vývoje dítěte se zrakovým a s kombinovaným postižením.
6. Dítě se zrakovým postižením v předškolním věku (předškolní výchova, dítě s narušeným binokulárním viděním a reedukace těchto vad).
7. Dítě se zrakovým postižením ve školním věku. Specifika vzdělávání žáků s postižením zraku.
8. Pomůcky pro osoby se zrakovým postižením a práce s nimi. Využití speciálních pomůcek ve vzdělávání žáků se zrakovým postižením.
9. Možnosti vzdělávání žáků s postižením zraku. Poradenství a intervence ve školním prostředí.
10. Braillovo písmo a jeho zápis. Přístup osob s postižením zraku k informacím.
11. Rodina dítěte s postižením zraku (specifika, možnosti podpory samostatnosti dítěte s postižením zraku, intervence v rodině).
12. Podpora a intervence poskytovaná občanům se zrakovým postižením starším 15let – potřeby dospělých osob s postižením zraku a poskytovatelé sociálních služeb.
13. Prostorová orientace a samostatný pohyb osob nevidomých a slabozrakých. Pomůcky pro samostatný pohyb, podpora a intervence.
14. Zrakové postižení jako součást kombinovaného postižení. Hluchoslepota – základní specifika komunikace a edukace osob s hluchoslepotou.
15. Pracovní uplatnění osob s postižením zraku na trhu práce, příprava na povolání. Volnočasové aktivity osob nevidomých a osob s oslabeným viděním.

Literatura

BARTOŇOVÁ, M., PITNEROVÁ, P., VÍTKOVÁ, M. et al. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve středním školství. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2013. 259 s. ISBN 978-80-7315-243-7. BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. et al. Specifika ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2013., 17 s. ISBN 978-80-210-6646-5. BASLEROVÁ, P. Metodika práce se žákem se zrakovým postižením. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3307-3. BASLEROVÁ, P. Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb - část II. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-244-3051-5. BASLEROVÁ, P. Metodika práce asistenta pedagoga se žákem se zrakovým postižením. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci,

2012. ISBN 978-80-244-3376-9. BENEŠ, P., VRUBEL, M. Oftalmologie pro speciální pedagogy. 1. vyd. Brno: Paido, 2017. 92 s. ISBN 978-80-7315-264-2. BUBENÍČKOVÁ, H., KARÁSEK, P., PAVLÍČEK, R. Kompenzační pomůcky pro uživatele se zrakovým postižením. Brno: Tiskárna Helbich. 2019. 78-80-260-1538-3. ČÁLEK, O., CERHA, J., HOLUBÁŘ, Z. Vývoj osobnosti zrakově těžce postižených. Praha : Achát, 1992. 246 s. FINKOVÁ, D. Rozvoj hapticko-taktilního vnímání osob se zrakovým postižením. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. 119 s. 9788024427423. JANKOVÁ, Jana. Katalog podpůrných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zrakového postižení a oslabení zrakového vnímání. 2., přepracované a rozšířené vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. ISBN 978-80-244-5694-2. FINKOVÁ, D., LUDÍKOVÁ, L., RŮŽIČKOVÁ, V. Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením. 1. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 158 s. ISBN 978-80-244-1857-5. HAMADOVÁ, P., KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, L., NOVÁKOVÁ, Z. Oftalmopedie : texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 2007. 125 s. ISBN 9788073151454. HELUS, Zdeněk. Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 978-80-7367-628-5. JANKOVÁ, J., MORAVCOVÁ, D. Asistent pedagoga a dítě se zrakovým postižením. Praha: Pasparta, 2017. ISBN 978-80-88163-61-9. Okruhy ke SZZ – program B-SPZP, Oftalmopedie B-SPZP Speciální pedagogika, Oftalmopedie JANKOVÁ, J. Metodika práce asistenta pedagoga při aplikaci podpůrných opatření u žáků se zrakovým postižením. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4476-5. JESENSKÝ, J. Hmatové vnímání informací s pomocí tyflografiky. Praha: SPN, 1988 JESENSKÝ, J. Prolegomena systému tyflorehabilitace, metodiky tyflorehabilitačních výcviků a přípravy rehabilitačně-edukačních pracovníků tyflopeditického spektra. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. 659 s. ISBN 9788086723495. KEBLOVÁ, A. Integrované vzdělávání dětí se zrakovým postižením. Praha: Septima, 1996, 1998. ISBN 80-7216-104-0. KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, L., MADLENER, I., ŘEHŮŘEK, J., VÍTKOVÁ, M. Možnosti reedukace zraku při kombinovaném postižení. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-85931-75-3. KOCHOVÁ, K., SCHAEFEROVÁ, M. Dítě s postižením zraku: rozvíjení základních dovedností od raného po školní věk. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0782-5. LUDÍKOVÁ, Libuše (2000). Vzdělávání hluchoslepých I. 1. vyd. Praha: Scientia. ISBN 80-7183-225-1. LUDÍKOVÁ, Libuše (2001). Vzdělávání hluchoslepých II. 1. vyd. Praha: Scientia. MORAVCOVÁ, D. Zraková terapie slabozrakých a pacientů s nízkým vizem. Praha. Triton, 2004. ISBN 80-7254-476-4. NIELSEN, L. Učení zrakově postižených dětí v raném věku. Praha: ISV. 1998. ISBN 80-85866-26-9. RÖDEROVÁ, P. Edukace osob se zrakovým postižením v osobnostním pojetí. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8091-1. RÖDEROVÁ, P. Speciálněpedagogická diagnostika oftalmopedická. Metodické texty k projektu MUNI 4.0. Pedagogická fakulta, studijní program Logopedie (Bc.). 2020. ISBN 978-80-210-9590-8. RŮŽIČKOVÁ, V., KROUPOVÁ, K. Pohled na samostatný pohyb a prostorovou orientaci osob se zrakovým postižením. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5273-9. VÁGNEROVÁ, M. Oftalmopsychologie dětského věku. Praha: Karolinum, 1985. ISBN 80-7184-053-X. VÍTKOVÁ, M. a kol. Možnosti reedukace zraku při kombinovaném postižení. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-85931-75-3. VRUBEL, Martin. Facilitátory a bariéry školní a sociální inkluze os

Volitelný předmět: Specifické poruchy učení

1. Základní terminologie SPU. Specifické/nescifické/neverbální/didaktogenní poruchy učení.
2. Legislativa rámec vzdělávání (zákony, vyhlášky) vztahující se ke vzdělávání dětí/žáků se SPU.
3. Příčiny specifických poruch učení – dřívější a současné pojetí.

4. Klasifikace specifických poruch učení v České republice. Projevy specifických poruch učení.
5. Rozbor symptomatiky LMD, ADD, ADHD. Hyperaktivita, poruchy pozornosti, osobnost jedince. Vztah mezi specifickými poruchami učení a problémy/poruchami v chování.
6. Dílčí funkce – jejich dělení (Sindelarová, Zelinková) a základní charakteristika. Deficity dílčích funkcí – vysvětlení pojmu. Vliv deficitů dílčích funkcí na školní zralost žáka.
7. Možnosti vzdělávání žáků se SPU – dřívější (Matějček, Bartoňová) a soudobé pojetí dle aktuální legislativy.
8. Vliv specifických poruch učení na vzdělávací dráhu žáků. Volba střední školy a profesní uplatnění.
9. Strategie podpory v učení a práci žáků se specifickými poruchami učení ve školním prostředí. Využívaná podpůrná opatření – metody a organizace práce, diferenciacce, individualizace, hodnocení žáka.
10. Osobnostní rozvoj žáka se SPU v jednotlivých etapách vzdělávání. Sociální a emocionální aspekty SPU.
11. Komunikačních schopností žáků se specifickými poruchami – základní charakteristika. Specifický logopedický nále.ž.
12. Specifika školského poradenského zařízení (PPP) a jeho základních činností. Specifika školního poradenského pracoviště a jeho základních činností.
13. Pedagogická diagnostika žáků se specifickými poruchami učení ve školním prostředí. Spolupráce učitele a školního poradenského pracoviště.
14. Komplexní diagnostika žáka v riziku vzniku SPU ve školním poradenském zařízení. Oblasti psychologické a speciálněpedagogické diagnostiky žáka. Doporučení ke vzdělávání a zpráva z vyšetření.
15. Reeducace specifických poruch učení – vymezení termínu a základních podmínek realizace reeducace v běžných základních školách. Speciálně pedagogická intervence a pedagogická intervence u žáků se SPU.
16. Reeducace jednotlivých typů SPU (metody reeducace u dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie)
17. Stimulace percepčně kognitivních funkcí (sluchová percepce, zraková percepce, prostorová orientace, pravolevá orientace, paměť, pozornost).
18. Intervenční přístupy a strategie v předškolním a školním věku (Sindelarová – Předcházíme poruchám učení, Programy Kuncové, aj.). Stimulační a relaxační techniky (muzikoterapie, arteterapie, EEG Biofeedback, aj.)
19. Faktory ovlivňující edukaci žáků se SPU – osobnost učitele, podmínky školy/třídy, rodina, styly učení, aj. na základní a střední škole.

Literatura

BARTOŇOVÁ, Miroslava. Specifické poruchy učení : text k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2012. 237 s. ISBN 9788073152321. BENÍČKOVÁ, Marie. Muzikoterapie a specifické poruchy učení. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. 155 s. ISBN 9788024735207. JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽÁČKOVÁ.

Reedukace specifických poruch učení u dětí. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 175 s. ISBN 9788073674748.

JUCOVIČOVÁ, Drahomíra, Hana ŽÁČKOVÁ a Hana SOVOVÁ. Specifické poruchy učení na 2. stupni základních škol : (použitelné i pro střední školství). 1. vyd. Praha: D + H, 2001. 83 s. NECHLEBOVÁ, Eva, ŠAUEROVÁ, Markéta a Klára ŠPAČKOVÁ. Speciální pedagogika v praxi. Praha: Grada, 2013. NOVÁK, Josef. Dyskalkulie : metodika rozvíjení základních početních dovedností. Vyd. 3., zcela přeprac. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2004. 125 s. ISBN 8073110296. POKORNÁ, V. Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování. Vyd. 4. Praha: Portál, 2010. 336 s. ISBN 978-80-7367-817-3. POKORNÁ, Věra. Vývojové poruchy učení v dětství a dospělosti. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 240 s. ISBN 978-80-7367-773-2. Předcházíme poruchám učení :soubor cvičení pro děti v předškolním roce a v první třídě. Edited by Brigitte Sindelarová, Translated by Věra Pokorná. 1. vyd. Praha: Portál, 1996. 63 s. +. ISBN 80-85282-70-4. VÍTKOVÁ, Marie a Miroslava BARTOŇOVÁ. Strategie ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a specifické poruchy učení. 1. vyd. Brno: Paido Brno, 2007. 159 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 978-80-7315-140-9. ZELINKOVÁ, Olga. Cizí jazyky a specifické poruchy učení. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2006. 167 s. ISBN 8073110229. ZELINKOVÁ, O. Poruchy učení. Praha: Portál, 2015. 264 s. ISBN 978-80-7367-514-1. ŽÁČKOVÁ, Hana. Děti s odkladem školní docházky a jejich úspěšný start ve škole. Edited by Drahomíra Jucovičová. 4. vyd., (aktualiz.). Praha: D + H, 2005. 31 s. ISBN 8090357903